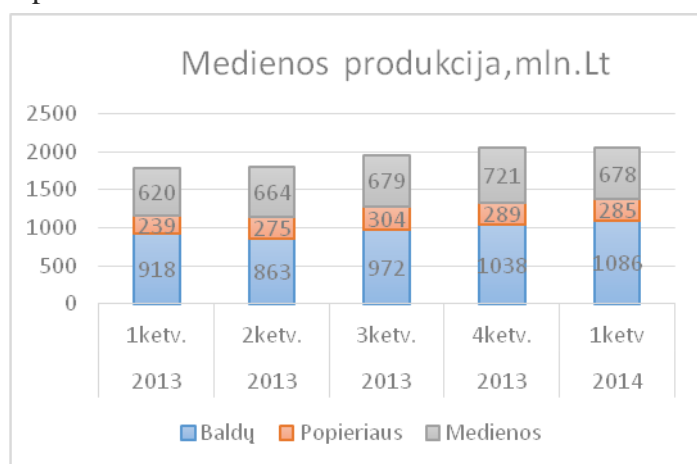

Medienos sektorius 2014m.pradžioje

Prof. dr. Antanas Morkevičius

Ataskaitinė šių metų pirmojo ketvirčio informacija rodo, kad medienos produkcija gaminanti Lietuvos pramonė ir toliau didina gamybą. Kaip ir anksčiau buvo, sparčiau didėja baldų pramonės produkcija (1 pav., 1 lentelė). Tuo pat metu pastebimai mažėja veikiančių įmonių skaičius, didėja gamybos koncentravimo lygis ir didžiųjų įmonių vaidmuo. Tai geras medienos sektoriaus veiklos požymis.

1 pav.

1 lentelė. Medienos produkcija 2010 m. kainomis, mln. Lt

	2013 spalį	2013 lapkritis	2013 gruodis	2014 sausis	2014 vasaris	2014 kovas
Medienos	280	252	188	224	221	233
Popieriaus	104	102	83	98	91	96
Baldų	385	356	298	369	355	362
	769	710	569	691	667	691

Sėkmingai dirba ir naujas investicijas planuoja dauguma didžiųjų įmonių. Parketo ir kietmedžio grindų gamybos grupei „Bauwerk Boen Group“ priklausančios gamyklos „BOEN Lietuva“ darbuotojų skaičius 2013m išaugo nuo 756 iki 972 darbuotojų. Ji ir toliau planuoja plėstis. Šiemet žadama sukurti dar 200 naujų darbo vietų. Grupė koncentruoja savo gamybą Lietuvoje. Gamybinės linijos iš Austrijos ir Vokietijos perkeliamos į Lietuvą, o produkcija eksportuojama į 86 pasaulio šalis. Pagrindinės rinkos yra Skandinavijos šalys, Vokietija, Austrija, Šveicarija ir Jungtinė karalystė.

„Boen“ grupei Lietuvoje priklauso bendrovė „Bono Components“, gaminanti medinius aksesuarus, komponentus grindims ir durims bei „Dominga NIK“ gamykla esanti Kaliningrade, Medinės grindų dangas žada pradėti gaminti dar ir kita įmonė. Lietuviško kapitalo UAB „Clemence Richard“, gaminanti eksportui ažuolinius baldus, turinti 200 dirbančiųjų. Ji jau investuoja 2 mln. Lt į grindų gamybos liniją. Per mėnesį planuojama pagaminti apie 5.000 kv. metrų produkcijos. Jeigu bus reikiama paklausa, išgytomis staklėmis bus galima gaminti ir kitokias grindines medžiagas. Medienos žaliavas tikimasi importuoti iš Ukrainos. Gamybą žada didinti IKEA-jai komodus gaminanti AB „Freda“. Ji planuoja 2014m įrengimų atnaujinimui investuoti 10 mln. Lt. Higieninio popieriaus, medžio plokščių ir kartono gamybos įmonių grupės "Grigiškės" apyvarta šių metų I ketvirtį, paly-

ginti su pernai tuo pačiu laikotarpiu, išaugo 10 mln. Lt.. Pirmąjį šių metų ketvirtį "Grigiškių" bendrovės pardavimai sudarė 38,7 mln. Lt, 6,2mln. Lt arba 19,1% daugiau nei pernai tuo pačiu laikotarpiu. Lietuvoje "Grite" prekės ženklu pažymėti produktai įtakingamai įsitvirtino higieninio popieriaus rinkos lyderio pozicijose. Prestižiniame VERSLO ŽINIŲ konkurse „Metų prekės ženklas 2014 m.“ GRITE prekės ženklas buvo apdovanotas už išaugusį vartotojų dėmesį. "Grigiškių" įmonių grupė, išauginusi apyvartą ir pelną bei pasiekusi numatytus finansinius tikslus, siūlo akcininkams už 2013 m. išmokėti ne mažiau kaip dukart didesnius dividendus nei buvo mokama už 2012 m. Didžiausia baldų bendrovė „Vilniaus baldai“, du metus dirbusi ne pilnu pajėgumu ir vykdydama gamybos modernizavimo darbus, šių metų pirmajame ketvirtyje vėl ženkliai padidino parduotą produkciją. Pranešama, kad geresnius šios įmonės rezultatus pirmiausia lėmė gaminamos produkcijos asortimento pokyčiai. Per 2012 m. ketvirtą – 2013 metų pirmą ir antrą ketvirčius bendrovėje atnaujinta 50% gaminamos produkcijos asortimento. Šiame bendrovė gamina naujo modelio vaikų kambario baldus, papildomai įdarbins keliasdešimt darbuotojų. Medžio granules Radviliškio rajone gamina UAB „Granulita“ planuoja 2014m. 86,3 mln. Lt investuoti į naujos gamyklos statybą Baltarusijoje. Investuotojai mano, kad tolimesnę gamybos plėtrą Lietuvoje riboja nuolatinis medienos žaliavų trūkumas. Baltarusija pasirinkta ne tik dėl geresnės žaliavų pasiūlos, bet ir dėl apskritai gerų verslui sąlygų tos šalies laisvosiose ekonominėse zonos. Šios įmonės gamybos pajėgumas bus 250.000 tonų granulių, joms pagaminti kasmet bus sunaudoja apie 600.000 kub. m. medienos. Šiuo metu dar derinama investicijų sutartis. Suradusi naujus partnerius Prancūzijoje savo gamybos pajėgumą 30% (papildomai 5.000-6.000 kub. m). žada padidinti UAB „Šilalės mediena“. Įmonė per mėnesį sunaudoja apie 18.000 kub. m žaliavos, turi 120 dirbančiųjų. Planuojama įsigyti našesnes obliavimo stakles, tobulesnę rąstų nužievinimo įrangą, papildomai įrengti 4 džiovyklas, priimti 30 naujų darbininkų. Kita bus ir produkcijos kokybė, tvirtesnės pozicijos statybinės medienos gamybos rinkoje. Sėkmingai auganti ir plečianti savo veiklą UAB Juodeliai planuoja stiprinti komandą ir ateityje. Įmonė ieško naujų produkcijos rinkų nuolat dalyvaudama pasaulinės reikšmės parodose, toliau modernizuodama gamybą. Šiame numatomas beveik 13 % darbuotojų skaičiaus augimas. Vien naujajame ceche Radviliškyje per tris paskutinius mėnesius jau sukurta virš 40 naujų darbo vietų iš planuojamų 80. Planuojama, kad įmonė 2014 m. pabaigoje jau turės apie 340 darbuotojų. Medinius langus, žiemos sodų konstrukcijas, fasadus, duris gaminančios UAB „Doleta“ dėmesio centre – gamybos procesų valdymo optimizavimas ir naujų rinkų paieška. Šiame įmonė įsigijo 1,5 mln. Lt kainavusių modernų medienos apdorojimo agregatą. Su juo medinių langų gamybos procesas vyksta tris kartus sparčiau, galima pagaminti itin sudėtingas ar lenktų formų konstrukcijas, kurių pageidauja užsakovai. Manoma, kad taip gerai, kaip „Doleta“, technologiškai apsiginklavusių langų gamintojų Europoje yra nedaug.

2 lentelė. Kai kurių įmonių produkcija saasis-kovas mln. Lt

	2013	2014
1.Boen Lietuva	75,1	98,5
2.Grigiškės,įm.grupė	76,2	86,2
3.Klaipėdos mediena	59,5	70,7
4.Freda	66,3	68,6
5.Vilniaus baldai	35,1	52,7
6.Sakuona	21,1	27,1
7.Šilutės baldai	26,7	23,4
8.Likmere	13,1	11,0
9.Kauno baldai	11,0	9,8

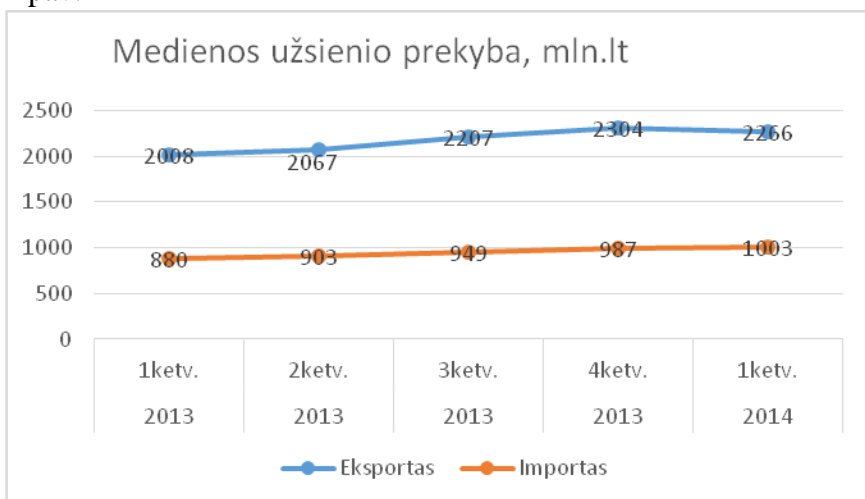
10.Jūrės medis	6,1	8,2
----------------	-----	-----

Apie tai, kad naujoms investicijoms yra pasirengusi, skelbiasi ir Vakarų medienos grupė. Tačiau ji reikalauja iš Vyriausybės garantijų kad būtų užtikrintas aprūpinimas mediena. VMG jau turi ir naujos įmonės statybos projektą, siūlo įvairius apsirūpinimo žaliavomis variantus ir kartu apgailestauja nesulaukianti jokių sprendimų. Jeigu nebus garantijų dėl apvaliosios medienos pardavimo taisyklių pakeitimo, žadama ir toliau investuoti Baltarusijoje ar Rusijoje. Borisove planuojama pastatyti didelę medienos granulių gamybos įmonę. Skelbiama ir apie tai, kad 10 mln. Lt bus investuota į AB „Klaipėdos mediena“, kad šios įmonės produkcija 2014 m. padidės iki 300 mln. Lt.. Investicijos planuojamos ir UAB „Sakuona“. Šios grupės apyvarta pastaraisiais metais ženkliai didėja. 2014 metais planuojama pasiekti 718 mln. litų, o 2015 m. pagaminti ir realizuoti produkcijos net už 1 milijardą litų.

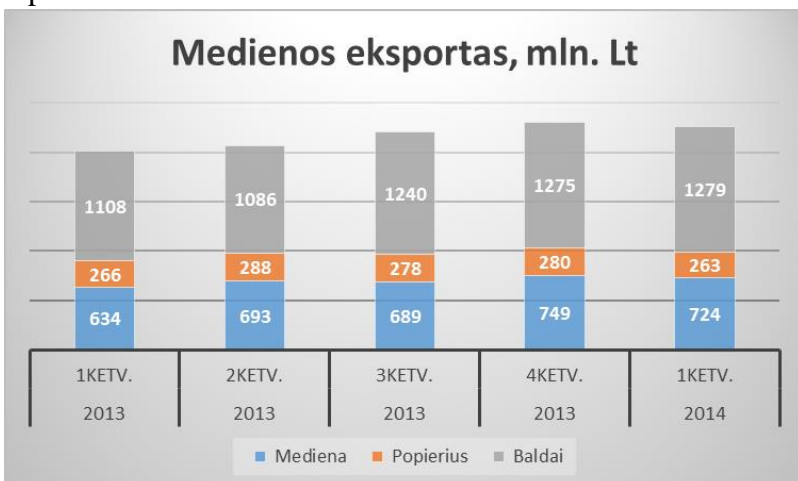
Užsienio prekyba.

Medienos užsienio prekyba 2014 m. pradžioje dar didėjo esant akivaizdžiai teigiamam jos balansui, eksportas ženkliai viršijo importą (2pav.), balanso dydis buvo kiek mažesnis(1263 mln/Lt) negu paskutiniame 2013m. ketvirtyje(1317 mln. Lt)

2 pav.

3 pav.

Svarbiausių eksporto prekių sąrašė pirmoje vietoje, kaip ir anksčiau yra baldai (3 lent).

Sąrašas jau seniai susiformavęs ir mažai keičiasi. Daugiau dinamiška yra eksporto prekių geografija, ji šių metų pradžioje kiek pasikeitė (4 lentelė). Rusija vėl užleido pirmą vietą Vokietijai. Pirmajame šių metų ketvirtyje medienos prekių eksportas ženkliai sumažėjo tik į Rusiją.

3 lentelė. Medienos eksporto prekės, mln. Lt

	2013 spalis	2013 lapkritis	2013 gruodis	2014 sausis	2014 vasaris	2014 kovas
Baldai	466	451	357	421	423	436
Popieriaus produkcija	99	101	80	83	87	93
Statybiniai stalių dirbiniai	75	67	48	55	55	61
Pjautinė mediena	40	35	27	40	41	42
Apvalioji padarinė mediena	40	35	31	37	45	41
Medinė tara ir padėklai	25	24	15	24	20	24
Parкетas	13	10	9	10	11	12
Kitos	93	81	81	79	68	60

4 lentelė. Medienos prekių eksporto geografija, mln. Lt

	2013 1ketv.	2013 2ketv.	2013 3ketv.	2013 4ketv.	2014 1ketv.
1.Vokietija	271	259	274	301	299
2 Švedija	228	195	216	257	264
3.Rusija	256	302	318	332	230
4.Norvegija	166	165	181	182	191
5.Latvija	111	115	114	127	137
6.Danija	120	117	121	119	135
7.J.Karalystė	104	103	120	117	129
8.Lenkija	95	110	119	110	115
9.Nyderlandai	84	81	82	87	87
10.Prancūzija	79	81	92	76	81

Importuojamų medienos prekių kiekis ir sąrašas išliko be esminių pasikeitimų. Daugiausia įsivežame popieriaus ir jo produkcijos, toliau didėja medienos plokščių importas. Ir toliau labiausiai aktuali išlieka apvaliosios padarinės medienos eksporto problema. Dabar į užsienį kasmet iškeliauja 2 mln. kub. m arba trečdalis iškertamos apvaliosios padarinės medienos. Tai didelė žala ne tik medienos produkciją gaminančiai pramonei, bet ir visam šalies ūkiui, jo gerovei. Trūkstant žaliavų dalis įmonių dirba nepilnu pajėgumu, didėja bedarbystė, mažėja investicijos naujų įmonių statyboms. Apie tai jau seniai kalbama ir rašoma. Šiomet išsamų straipsnį šia tema paskelbė „Veido“ žurnalas, apie medienos eksportą ėmė kalbėti ir atskiri Seimo nariai. Atsirado siūlymai revizuoti vidaus rinkos prekybos taisykles, tačiau tenka apgailestauti, kad toliau dar nenueita, kaskart girdėti vis daugiau piniavos ir medienos eksporto problemos nesupratimo faktų. Atsiranda vis daugiau „žinovų“ teigiančių, kad medienos eksporto bet kaip varžyti nevalia, kad tai draudžia ES veiklos teisė. Dar kartą privalau priminti, kad ši problemą aktuali ne tik Lietuvai, kad ją nedelsiant turėtų svarstyti ne žurnalistai, o kartu susėdę keletu Europos šalių ministrai. Bet kokios vietinės kilmės žaliavos yra ne tiek prekė, kiek pats reikšmingiausias tos valstybės turtas, jos gerovės šaltinis. Bet kokių žaliavų eksportas, priklausomai nuo jų reikšmės ir to meto sąlygų turėtų būti detalai regla-

mentuotas nuosava, o ne kokios nors sąjungos ar sandraugos įstatymine tvarka. Suprantama, kad dėl to privalu tartis ir su dabartinės ES partneriais. Dabar Lietuvoje išauginta ir eksportuota mediena tarnauja Vokietijos, Švedijos, Lenkijos, Latvijos, Rusijos ir net Kinijos gamybinių jėgų vystymui, jų gerovei, yra tą eksportą organizuojančių vietinių firmų ir asmenų pelno šaltinis.

5 lentelė. Apvaliosios padarinės medienos užsienio prekyba, tūkst. kub. m.

	2009	2010	2011	2012	2013
Eksportas	730	1381	1903	1876	1973
Importas	427	670	614	677	820

6 lentelė. Apvaliosios padarinės medienos eksportas, tūkst. kub. m

	2013 1ketv.	2013 2ketv.	2013 3ketv.	2013 4ketv.	2014 1ketv.
Latvija	165.8	155.9	158.1	161.1	193.5
Lenkija	91.7	74.9	58.9	62.6	79.9
Kinija	55.2	65.8	80.9	77.0	64.2
Švedija	77.6	56.9	46.2	63.5	40.6
Vokietija	33.3	39.4	14.0	26.8	19.1
Rusija	10.3	13.9	17.3	27.7	16.8
Suomija	11.4	22.1	12.7	16.2	4.0

7. lentelė. Medienos prekių importas .

	2013 1ketv.	2013 2ketv.	2013 3ketv.	2013 4ketv.	2014 1ketv.
Mediena	293	307	329	350	365
Popierius	413	408	404	405	396
Baldai	174	188	216	232	242
	880	903	949	987	1003

8 lentelė. Eksportuojamos apvaliosios padarinės medienos kainos

	Tūkst. kub. m	Mln. Lt	Vidutinė kaina
2013 m. spalio	141,7	40	282,3
2013 m. lapkritis	187,4	35	186,8
2013 m. gruodis	125,2	31	247,6
2014 m. sausis	154,8	37	239,0
2014m.vasaras	189,7	45	237,2
2014m.kovas	166,8	41	245,8

Apžvalgai panaudota Lietuvos statistikos departamento, Asociacijos „Lietuvos mediena“ ir atskirų įmonių spaudoje skelbta informacija.

..